

VOLDTEKT

**Metoderapport
SKUP 2024**

Innsendere:

Johanna Magdalena Husebye
Emilie Waaler
Sara Rydland Nærum

Redaksjon:

NRK Dokumentar og samfunn, undersøkende nett

Takk til:

Alle kildene som har våget å fortelle sin historie. Ståle Ellingsgard Hansen, Vicky Schaubert, Øyvind Gustavsen, Dan Kåre Engebretsen og gode kolleger i NRK. Venner og familie.

Publisert:

Fra 28. februar 2023 til ut januar 2024.

Kontaktpersoner:

Johanna Magdalena Husebye (93894283) Ståle Hansen (90592321)

Sentrale publiseringer:

<https://www.nrk.no/dokumentar/xl/helene-ble-voldtatt-av-en-kollega--en-flekk-pa-et-laken-ble-avgjorende-1.16363094>

https://www.nrk.no/dokumentar/dna-fra-nesten-en-av-fire-voldtektsmistenkte-ble-ikke-lagt-inn-i-politiregisteret-1.16391537?fbclid=IwAR3AuzlS8BL1wk912dvEpMUmw_TFNNp3MtyQH0OfFozfOsZvxcbvZJWSFEo

<https://www.nrk.no/dokumentar/xl/tror-ikke-politikerne-har-forstatt-hva-de-har-vedtatt-1.16591134>

<https://www.nrk.no/dokumentar/barn-utsatt-for-vold-og-overgrep-har-fatt-darligere-rettigheter--graverende-1.16621588>

https://www.nrk.no/dokumentar/xl/_eirik_-ble-anklaget-for-en-voldtekt-han-ikke-hadde-begatt_-1.16641452

<https://www.nrk.no/dokumentar/vil-endre-lova-om-valdserstatning--har-fatt-konsekvensar-ho-ikkje-burde-fatt-1.16655812>

https://www.nrk.no/nyheter/ending-i-loven-om-valdserstatning--1.16690140?fbclid=IwAR3jB4XkBXCO4ReQWHjVfYw1eIEZPbNTLX7mDcanOrCwjzvagYpwqeN7q_M

1. Innledning	5
1.1 De første tre sporene.....	5
1.2 Organisering av arbeidet.....	6
1.3 Struktur.....	6
3. Kildenettverk og krav til saker	7
3.1 Metode: Publisering.....	7
3.2 Metode: Å bygge et kildenettverk.....	7
4. Jakten på kildene	9
4.1 Metode: Facebook-innlegg.....	9
4.2 Metode: Manuell gjennomgang av dommer.....	10
4.3 Metode: Reddit.....	10
4.5 Metode: Sendebud.....	11
4.6 Brev og e-post til fengsel.....	11
5. Intervju og straffesaksdokumentene	12
5.1 Metode: Samtykkeerklæringer.....	12
5.2 Metode: Å følge kilder over tid.....	12
5.3 Metode: Sikring av kilder.....	12
5.4 Metode: Håndtering av sårbare kilder.....	13
5.5 Metode: Chat-GPT.....	13
5.6 Metode: Tidslinjer og Trello.....	14
5.7 Metode: Google search og A-tekst monitor.....	14
5.8 Metode: Vær-dristig plakaten og intervjuteknikk.....	14
5.9 Metode: Psykologtimer.....	15
6. Kraften i innsyn, innsyn, innsyn	15
6.1 Metode: Innsyn i straffesaksdokumenter.....	15
6.2 Metode: Innsyn i alle politidistrikt.....	16
6.3 Metode: Innsyn i Norges forskningsråd.....	16
6.5 Metode: Vi vil herme etter politistudenter.....	17
6.6 Metode: Innsyn i tomme skjemaer.....	17
6.7 Metode: Innsyn i eget innsyn.....	17
7. Kampen om voldserstatningsloven	18
7.1 Metode: Dokumentinnsamling og kildesamtaler.....	18
7.3 Metode: Lovkommentarer som metode.....	18
8. Publisering og siste fase	19

8.1 Metode: Illustrasjoner og bilder.....	19
8.2 Metode: Gjennomlesing	19
8.3 Metode: Imøtegåelse i fengsel	19
8.4 Metode: Brev i postkassen	19
9. Etikk.....	20
9.1 Anonymisering	20
9.2 Ordbruk og detaljer.....	20
10. Spesielle erfaringer	21
10.1 Når den utsatte også er overgriper.....	21
10.2 Sårbare og unge kilder.....	21
11. Motstand	21
12. Det som gikk galt	22
Dette er nytt	22
Konsekvenser	24
Vedlegg.....	24

1. Innledning

Hver dag blir over 30 kvinner i Norge voldtatt. Mange sitter igjen med langvarige helseproblemer, som angst, depresjon og PTSD. Voldtektsmennene er som hovedregel noen de kjenner. Et familiemedlem, en venn, en kollega eller en kjæreste. Voldtekt og overgrep er et alvorlig samfunnsproblem i Norge, og tallene går i feil retning, til tross for politiske løfter om at voldtekt er et viktig og prioritert område. I februar 2023 kom Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) med nye nasjonale tall: Én av fem kvinner oppgir å ha blitt voldtatt. Det er en kraftig økning fra 2014. I rapporten skriver forskerne at deres resultater kan tyde på at regjeringstiltak og handlingsplaner de siste årene «ikke har hatt ønsket virkning på omfanget av voldtekt og alvorlig vold».

I januar 2022 sendte jeg en tekstmelding til en venninne, en melding jeg hadde sendt og fått utallige ganger før: «Trygt hjemme?» Jeg begynte å stille meg selv spørsmål om samfunnsproblemet kvinner frykter og opplever: Voldtekt. Finnes det statistikk på omfanget av neddoping i Norge? Og hva betyr det i praksis at voldtekt er et prioritert område for regjeringen? Hvilke tanker har en dømt voldtektsmann om det han har gjort? Disse spørsmålene dannet grunnlaget og ble startskuddet for NRKs graveprosjekt.

Jeg fikk tre uker til å drive forresearch etter sommeren, og pitchet deretter idéen til prosjektleder i NRK. Målet var å belyse voldtekt fra alle perspektiver – noe vi ikke kunne huske at var blitt gjort tidligere. Vi ville gå i dybden i en kompleks tematikk, og kombinere sterke historier med undersøkelser og avsløringer. I september 2022 ga ledelsen grønt lys; NRK ville satse på prosjektet. Redaktørene vektla at jeg allerede hadde fått tak i flere sterke historier, og kjennskap til en intern Kripos-rapport. De mente det var realistisk at vi kunne avsløre nye ting, sette dagsorden og fortelle historier som ikke var fortalt før. Det ble vektlagt at voldtekt er et stort samfunnsproblem og i kjernen av NRKs samfunnsoppdrag.

I skrivende stund har prosjektet resultert i 17 publiseringer om voldtekt, som totalt har fått 1,6 millioner sidevisninger. De fleste av sakene har hatt veldig lang lesetid. Vi har avslørt mangler på registrering av anmeldte voldtektsmenn i politiets DNA-register, manglende søk etter biologiske spor i voldtektsaker, konsekvensene av den nye voldserstatningsloven, omfang av neddoping i Norge, veksten av unge seksuallovbrytere i fengsel og omfanget av uriktige anmeldelser om voldtekt, blant annet.

Under arbeidet med prosjektet har beskjeden fra regjering og politikere vært at «voldtekt er et viktig og prioritert område». Etter å ha jobbet med voldtekt i over ett år, er ikke det inntrykket vi sitter igjen med.

1.1 De første tre sporene

Basert på spørsmålene vi hadde, kom vi høsten 2022 frem til tre hovedspor vi ville undersøke. Vi kalte disse «Forgiftet», «Voldtektsmennene» og «De uskyldige».

Det første sporet handlet om neddoping. Vi ville se om det fantes tall på omfanget av neddoping i Norge, snakke med utsatte og gjerningspersoner og undersøke om noen hadde

dødd som følge av neddoping. Blant kildene var det også snakk om en ny metode for neddoping: Sprøyter. De ble stukket inn i lårene til intetanende kvinner på byen. Vi ville sjekke om det var noe hold i dette. Det andre sporet handlet om voldtektsmenn og kriminalomsorgen. Vi ønsket å finne ut av hvor mange som satt inne for voldtekt og overgrep; var systemet rustet for å ivareta denne gruppen? Og hva var årsaken til at kriminalomsorgen meldte om en økning i andelen seksuallovbrytere? Det siste sporet handlet om falsk forklaring og dem som straffefølges for voldtekter de ikke har begått. Hvor ofte løy kvinner om voldtekt? Hvorfor? Og er rettssikkerheten god nok for dem som blir anklaget?

Vi så for oss én større sak og flere nyhetsoppfølgere per spor. Etter hvert som prosjektet utviklet seg og tiden gikk dukket det opp, som det ofte gjør, flere spor vi ønsket å følge. Blant annet DNA-registeret, biologiske spor i voldtektsaker, forskning om voldtektsmenn og voldserstatningsloven. Siden vårt hovedfokus var å belyse voldtekt fra flere perspektiver - ble det også avgjørende for prosjektet å følge nye spor underveis. Vi jobbet med mange av sakene parallelt, og har brukt flere av de samme metodene på ulike saksfelt. Vår fremdriftsplan ble kontinuerlig endret.

1.2 Organisering av arbeidet

Voldtektsprosjektet startet for fullt i august 2022. Det ble reportasjeledet i NRK Dokumentar og samfunn, undersøkende nett, hvor jeg (Johanna) jobber som gravejournalist. Jeg var eneste journalist på prosjektet frem til mars 2023. Da kom Sara Rydland Nærum fra NRK Telemark og jobbet sammen med meg, ved siden av vanlig nyhetsturnus. Fra slutten av september og ut desember, jobbet Emilie Waaler fra NRK Nyheter fulltid med meg på prosjektet; et samarbeid mellom NRK Dokumentar og samfunn og nyhetene.

1.3 Struktur

Voldtektsprosjektet ble organisert med en mappestruktur i OneDrive. Dette ble viktig både av samarbeidshensyn, men også for å holde orden ettersom prosjektet vokste. Prosjektet hadde en egen kildeliste i Excel, med en fane for ekspertkilder, en for domfelte, og en for kilder med egne erfaringer. I tillegg har vi en logg på over 80.000 ord som beskriver hva som er gjort fra dag til dag, en fremdriftsplan, og et dokument med ideer til historiefortelling for alle sakene. Kombinasjonen av personlige historier og avsløringer i hver sak har vært sentral i prosjektet. Å samle ideer for god historiefortelling underveis var til stor hjelp, da det i mange saker gikk måneder mellom intervju og utskriving. Vi hadde også mapper med alle innsynsbegjæringer og innsyn, bakgrunnsintervjuer, notater fra alle møter med reportasjeledelse, manusutkast og skjermbilder.

Siden vi belyste tematikken fra flere sider, lagde vi en egne mapper for de største sakene. For eksempel fikk den nye voldserstatningsloven, saken om uskyldig anklage og voldtektsmannsaken egne mapper og egne intervjudokumenter. Her ble også bilder, politidokumenter, dommer og rapporter og forskning vi fant om akkurat dette temaet lagt inn.

3. Kildenettverk og krav til saker

3.1 Metode: Publisering

Kildearbeid, innhenting av tall og innsynsprosesser har pågått kontinuerlig gjennom prosjektet – parallelt med publisering av det vi hadde ferdig researchet. Ved å bruke publisering som metode, kunne vi dra nytte av tips underveis og tilpasse temaer og saker etter hvert som vi lærte mer. Siden det kunne gå mange uker mellom hver publisering, forklarte vi aktivt i brødtekst og i faktabokser at saken var en del av et større prosjekt. Vi opplevde at publisering underveis åpnet dører hos kilder og gav oss større troverdighet og tillit i møte med fagpersoner. Vi fikk mer informasjon og bedre tips, enn vi hadde fått om vi hadde valgt en annen publiseringsmodell. Blant annet tok kilden «Marte» kontakt med oss via tips-boks etter en publisering.

Vi la opp til å publisere én stor sak, det som i NRK kalles en XL, etterfulgt av nyhetsoppfølgere, per tematikk. Kravene til sakene var:

- XL-ene skulle inneholde egne undersøkelser, avsløringer og en representativ historie.
- For personlige historier skulle det som hovedregel foreligge en dom.
- Nyhetssakene som ble publisert skulle ha gode nyhetspoeng og føre prosjektet videre. De skulle også, hvis mulig, ha en kilde som fortalte fra sitt perspektiv. Vi ønsket å gi dem utsatt for voldtekt en plattform hvor de kunne fortelle sin historie.
- Vi skulle alltid ta en individuell vurdering av kildenes mentale helse, bruke tid på å snakke med dem om prosjektet og hva saken ville kreve av dem. Det var viktig for oss å trykke kildene før, under og etter intervju og publisering.

3.2 Metode: Å bygge et kildenettverk

Jeg hadde ikke erfaring med å skrive om voldtekt da prosjektet startet. Det jeg visste var at dette var et sårt tema, som ville kreve høy etisk bevissthet og sterk metodikk. For å lære hvordan jeg best skulle gå frem i møte med kildene, begynte jeg å bygge kildenettverk utenfra og inn. Dette tok noen måneder, men var avgjørende for at vi etter hvert endte med å få fortelle historiene til så mange berørte.

Jeg begynte med å ha bakgrunnssamtaler med personer som jobbet med voldtekt og voldtektsutsatte. Jeg forklarte i de første samtalene hva jeg jobbet med, at jeg var i en tidlig fase og at jeg ønsket å lære mest mulig. Jeg hadde bakgrunnssamtaler med bistandsadvokater, ansatte på et overgrepsmottak, ansatte i fengsel, interesseorganisasjoner for voldtektsutsatte, politikere, forskere og politietterforskere, blant flere. Jeg spurte alle om jeg kunne kontakte dem på nytt ved et senere tidspunkt – nesten alle sa ja. Dette ble viktig senere, i søket etter berørte personer.

I bakgrunnssamtalene var jeg veldig ærlig både på hvor lite jeg visste, og hva vi tenkte prosjektet skulle bli. Jeg spurte alle kildene om hva de ville undersøkt nærmere hvis de var undersøkende journalist. Jeg spurte dem også hvem andre jeg burde snakke med. De fleste hadde gode svar på begge disse spørsmålene. Det lærte meg blant annet hvilke feil pressen

gjorde ifølge dem som jobber med voldtekt daglig, og hvor kompleks tematikken var. Gjennom et og et halvt år har vi snakket med godt over 100 personer.

Etter hvert som ukene gikk og kildelisten vokste, kom jeg over både navn og informasjon som ikke hadde vært mulig å finne uten å snakke med så mange. Det var også kildenettverksbygging som gjorde at vi fikk vite at det kom nye tall om omfanget av voldtekt i Norge før de ble presentert på en pressekonferanse. Det gav oss mulighet til å få tak i rapporten før publisering, og lage en sak med «Nora» sin historie, som også ble et nyhetsinnslag i dagsrevyen.

NKVTs konklusjon om at en av fem kvinner oppgav å bli voldtatt gjorde at vi stilte oss spørsmålet: Hvis voldtekt ble så høyt prioritert hos regjeringen, hvorfor hadde antall voldtekter økt?

3.3 Metode: Innsyn i Kripos-rapporten

Byggingen av kildenettverket gjorde at vi høsten 2022 fikk nyss om en rapport fra Kripos. Rapporten hadde blitt presentert til utvalgte grupper utenfor politiet, men var ikke offentliggjort. Det fantes ingen spor etter rapporten ved søk på Kripos sine nettsider. Vi forstod kildene slik at innholdet i rapporten ikke var heldig for politiet, og handlet om voldtekt og biologiske spor. Med offentlighetsloven kan man søke innsyn uten å ha navnet på et dokument, så lenge man kan beskrive det detaljert nok. Det var vår opprinnelige plan, men etter mer kildearbeid, fikk vi navnet på rapporten, og sendte innsynsforespørsel til Kripos 2. september 2022. Vi fikk delvis innsyn 9. september. Noen steder i rapporten var hele sider sladdet. Vi ba om utvidet begrunnelse fra politiet, for mer informasjon før en eventuell klage. Det tok nesten en måned før begrunnelsen kom. «*Opplysningene har et slikt innhold at politiets muligheter for å løse sine oppgaver vil kunne forspilles eller bli vesentlig vanskeliggjort hvis opplysningene ble utgitt*», skrev de. Vi syntes dette var underlig, da mye av informasjonen vi alt hadde fått handlet om detaljer i politiets virke, mens setninger om utvalg og utvalgskriterier var sladdet.

Vi klaget. I klagen vår uthevet vi hver del som var sladdet, og ba om begrunnelse og vurdering for hvert punkt. Dette ble starten på en flere måneder lang prosess. Kripos hadde underveis flere forklaringer på hvorfor innsynsbegjæringen vår var forsinket. Disse var blant annet hinder i kobling mellom arkivsystem og e-postsystem, brev som ikke var gått gjennom, og vanskeligheter med å finne faglig bistand, for å nevne noen.

Etter hvert fikk vi flere deler av rapporten, som tidligere hadde vært sladdet. Likevel: Ni måneder etter at første innsynsforespørsel ble sendt, kom avslaget fra POD. Det lyktes oss aldri å få innsyn i hele rapporten.

Samtidig hadde vi mer enn nok til å kunne slå fast flere ting verdt vår oppmerksomhet:

- Viktig informasjon om voldtekt og etterforskning hadde ikke blitt delt mellom Kripos og POD, selv om det hadde gått to år siden rapporten ble ferdigstilt.
- Dårlig sporsikring får konsekvenser for andelen tiltaler som tas ut voldtektssaker.
- Det var mangler på registrering av voldtektsanmeldte i politiets DNA-register. Det kunne i verste fall føre til at en ikke fikk treff på voldtekter utført av samme gjerningsperson.

4. Jakten på kildene

Å skrive om voldtekt førte med seg flere utfordringer, og en av de største var hvordan vi skulle få tak i menneskene med historiene vi ønsket å fortelle. Vi var avhengige av historiene for å kunne belyse tematikken slik vi ønsket. Vi satte derfor opp en liste tidlig høsten 2022 over hvilke personer vi ville komme i kontakt med. Maksimumsmålet vårt bestod av en liste med åtte kilder. De var: En kvinne utsatt for voldtekt, en mann utsatt for voldtekt, en som hadde blitt dopet ned, en person som hadde dopet ned noen andre, en voldtektsmann i fengsel eller familien til en dømt seksuallovbryter, en mann som uskyldig hadde blitt anklaget for voldtekt og en kvinne som hadde gitt en falsk forklaring om en voldtekt til politiet.

Nedenfor gjør vi rede for de ulike metodene vi brukte for å finne våre kilder.

4.1 Metode: Facebook-innlegg

Det første innlegget om voldtektssaken skrev Johanna i Facebook-gruppen «Av jenter for jenter» tidlig i 2022. Det skulle bli det første av flere. Vi søkte etter kilder på Facebook i arbeidet med flere av temaene i prosjektet. I innleggene var vi åpne om at vi var journalister og hva vi jobbet med. Vi valgte grupper hvor vi visste det var mange kvinnelige medlemmer. Vi kontaktet alltid administratorene av gruppene for tillatelse før vi publiserte noe. Dette sikret at innlegget ikke ble slettet og gjorde gruppemedlemmene mer trygg på at dette var et seriøst innlegg fra en ekte journalist.

Det første innlegget handlet om neddoping, men vi brukte samme metodikk for å lete etter kvinner som hadde anmeldt voldtekt. Jeg presenterte meg med navn, alder og NRK-epost. I innlegget la jeg vekt på følgende:

- Hvorfor vi skrev saken. I denne saken mente vi at neddoping av kvinner var et viktig tema fordi vi opplevde at det ikke fikk stor nok oppmerksomhet i media, og at tematikken hadde godt av mer dyptgående journalistikk.
- At vi ønsket å snakke med kilder som var utsatt for dette, eller motta andre tips eller råd som kunne være relevante.
- At det ikke var snakk om et intervju, men en bakgrunnssamtale.

Det var viktige for å få formidlet at det skulle være lavterskel å ta kontakt med oss. Det betød ikke at de automatisk kom på TV eller forsiden av NRK.no, for eksempel. Vi kom i kontakt med mange utsatte kvinner på denne måten. Noen var gode kilder som dessverre trakk seg, noen ville gi tips eller råd og andre endte med å passe i et av temaene vi skrev om. Johanna brukte mye tid på å forklare hvordan hun jobbet som journalist, og hvor viktig Vær Varsom-plakaten er for pressens arbeid. Dette er viktig i møte med sårbare og ikke medievanne kilder. Det bidro også til at vi fikk henvendelser fra venner og bekjente av dem vi hadde snakket med. Slik nådde Facebook-innleggene enda bredere.

4.2 Metode: Manuell gjennomgang av dommer

I voldtektssaker, hvor det ofte er ord mot ord, var det viktig for oss med god dokumentasjon så vi kunne etterprøve det kildene fortalte. Dommene i Lovdata viste seg også å være et nyttig sted å lete etter historier til sakene våre. I Lovdata Pro kan man søke på dommer etter sakstype. Vi kunne søke på seksuallovbrudd og huke av for hvilke straffebud innenfor voldtekt vi ønsket å få opp. Her sorterte vi bort alle voldtekter av barn under 14 år. Vi kunne også søke i fritekst på «uriktig anklage» og sortere på voldtekt, for å få opp sakene om dette. Lovdata ble også brukt til å søke i frifelt, på for eksempel «DNA-bevis». Johanna lastet deretter ned og leste gjennom over 50 voldtektsdommer.

Det hun så etter var personer med rettskraftig dom, som hadde en sak som var representativ for det forskerne hadde funnet ut om voldtekt. For eksempel visste vi at 80 prosent av utsatte voldtas av noen de kjenner. Dermed så hun etter voldtektsdommer hvor gjerningspersonen var kjent for den utsatte. De aktuelle dommene samlet vi i en liste. Johanna kontaktet de aktuelle tingrettene og ba om dommene, for å få navnene på de involverte. Vi sjekket ut personene på Facebook, Instagram, i A-tekst og på andre plattformer for å få et inntrykk av dem og deres livssituasjon. Deretter tok vi kontakt på SMS eller Messenger og forklarte hvem vi var og hvorfor vi tok kontakt. Vi var tydelige på at vi leste mange titalls dommer, og forsøkte å komme i kontakt med dem som var utsatt for dette for en uforpliktende prat. Dermed var kildekontakten i gang. Vi diskuterte kildene med redaktør før vi tok kontakt, ettersom vi ikke ønsket å skremme allerede traumatiserte mennesker. Heldigvis opplevde vi at kontakten med kildene, også dem vi endte med å ikke bruke, var god.

4.3 Metode: Reddit

Vi fant raskt ut at å finne menn utsatt for voldtekt ville bli en stor utfordring. Det fantes få dommer med mannlige fornærmede og de vi fant ønsket ikke å snakke med oss. Menn hadde heller ikke de samme diskusjonene om neddoping og voldtekt i Facebook-grupper som kvinner hadde. Flere vi snakket med påpekte også at voldtekt av menn er tabu i enda større grad enn for kvinner. Mange har aldri fortalt noen om det de har blitt utsatt for. Så hvordan skulle vi finne dem? Vi bestemte oss for å lete der vi tenke menn oppholdt seg på nett, nemlig forumet Reddit. Johanna laget en bruker og kontaktet administratorene på de største gruppene. De gav oss lov til å legge ut innlegg på gruppene r/Norge, som er den største norske gruppen på Reddit. Administrator la inn under innlegget at min rolle som journalist var verifisert. Vi brukte forumet ved to anledninger: For å lete etter menn som hadde opplevd voldtekt i voksen alder, og for å lete etter menn som hadde dopet ned kvinner på byen. Vi nådde over 60.000 personer med kun ett innlegg med denne metoden. Det gav resultater. Mange menn tok kontakt og delte sine historier. De følte seg tryggere på forumet, fordi de der kunne kommunisere under ulike alias.

Vi opplevde i ettertid at voldtektssakene ble delt og diskutert hyppig på forumet. For de mest aktuelle kildene, flyttet vi dialogen over på krypterte apper, som Signal, frem til vi kunne møtes. Uten denne metoden hadde vi ikke fått muligheten til å fortelle historien til «Ivar», for eksempel.

4.4 Metode: A-tekst

Mediearkivet A-tekst gav oss viktig informasjon for hvert tema vi undersøkte i prosjektet. Der fikk vi innsikt i hvor mange saker som var skrevet om uriktig forklaring, neddoping eller voldserstatningsloven. Samtidig fikk vi navn på personer som kunne være aktuelle kilder.

4.5 Metode: Sendebud

«Kan du viderefremidle kontakt?» Dette spørsmålet er klassisk journalistisk metode som også har fungert godt for oss. Vi spurte både politi, bistandsadvokater, fengsler, konfliktrådet, interesseorganisasjoner og andre om de visste om kilder som kunne være aktuelle for prosjektet vårt, og om de kunne formidle kontakt. Flere ganger skrev vi brev hvor vi forklarte hvem vi var og hvorfor vi ønsket kontakt. Her skrev vi utfyllende om prosjektet, hvordan vi jobbet og viktigheten av å høre fra personer som selv har relevante erfaringer.

Sendebudene kunne også gi oss viktig informasjon, som gjorde det enklere å vurdere om personene vi ville komme i kontakt med egnet seg som kilder i sakene. Om de tålte påkjenningen det er å snakke med en journalist og å fortelle egen historie, var også viktig å vurdere underveis.

4.6 Brev og e-post til fengsel

I dommene Johanna hadde lest og bedt om innsyn i, stod det ikke bare hva de utsatte het, men også navnet på dem som var dømt for voldtektene. Hun lagde en liste i Excel over dem som var mest aktuelle å kontakte. Her var mennenes alder viktig - av etiske hensyn. Det samme var hvilken straffeparagraf de var dømt for. Vi var ute etter saker som gjaldt §291 og §292, da de virket å være de flest ble dømt for og de rommet sovevoldtekt og voldtekt med makt og tvang, blant annet. Mange av de aktuelle mennene sonet ennå. Noen forsvarere delte hvilke fengsler de sonet i, andre ikke. Som med de andre potensielle kildene, sendte vi brev til flere av de innsatte. Dette gjorde det enklere for dem å ta en vurdering på om de ønsket å stille i sak, eller ikke. Vi gjorde det tydelig at vi ønsket å skrive en sak som belyste hvordan kriminalomsorgen ivaretar seksuallovbrytere. I tillegg sendte Johanna flere e-poster til ulike fengsler over hele landet, hvor hun forklarte om prosjektet og ba fengslene om å lete blant sine innsatte etter mulige kilder.

Nedenfor er en oversikt over metodene som ble brukt for å finne kildene i våre største saker:

<i>Slik fant vi kildene:</i>	
Metode	Navn på kilde
Facebook-innlegg	«Nora»
Dommer	Helene, «Eirik», «Stine»
A-tekst	Ida
Reddit	«Ivar»
Formidling gjennom bistandsadvokat	«Kristin», «Silje»
Formidling gjennom fengsel	«Daniel»
Tips fra lesere	«Marte»

5. Intervju og straffesaksdokumentene

Etter noen måneder hadde vi fått tak i nesten alle kildene vi hadde på ønskelisten. Nå gjenstod intervjuer, fotografering, innsamling av dokumentasjon, historiefortelling og ikke minst samtidig imøtegåelse og etiske avveininger.

5.1 Metode: Samtykkeerklæringer

Vi har brukt samtykkeerklæringer i møte med flere av kildene til de store sakene. Formålet med metoden var å kunne be om innsyn i deres straffesaksdokumenter, samt ha samtaler hvor bistandsadvokater og helsepersonell kunne dele informasjon om dem. Vi forklarte kildene at disse opplysningene ville hjelpe oss i arbeidet med sakene, fordi vi kunne faktasjekke og supplere den informasjonen de gav oss. Vi utformet et skjema hvor vi, med kildens signatur, fikk tilgang på relevante dokumenter i saken, innenfor et gitt tidsrom. Disse skjemaene la vi ved i alle våre innsynsbegjæringer, og opplevde at det hjalp oss å få innsyn. Skjema laget jeg basert på samtykkeerklæringene jeg lærte i VG i 2019.

5.2 Metode: Å følge kilder over tid

Å følge en kilde over tid krever tid og ressurser. Vi er privilegerte og har fått både tid og ressurser. I noen av sakene har det handlet om å følge opp kilder, bygge tillit før intervjuer eller vente på at visse faser i deres saker skulle ferdigstilles. I saken om voldtektsmannen brukte vi tidsbruk aktivt som metode, for å best kunne belyse hva slags behandling seksuallovbrytere får i kriminalomsorgen. I løpet av ett år fikk vi mulighet til å se hvordan «Daniel» endret seg i møte med behandlingen han fikk i fengselet. Det gav oss også mulighet til å observere forholdene i høysikkerhetsfengsel, og i fengsel med lavere sikkerhet og mer frihet. Tiden gjorde at intervjuene med kilden ble bedre, og gav oss bedre tid på grundigere faktasjekk mellom møtene. Vi opplevde at tidsbruken gav oss et unikt innblikk i hvordan strategien fra politikere og kriminalomsorgen oppleves fra innsiden av fengselet.

5.3 Metode: Sikring av kilder

Kildevern- og pleie har vært svært viktig under arbeidet med dette prosjektet. Mange av kildene vi har snakket med har vært sårbare. Andre har risikert eget arbeid, egen arbeidsplass og straffeforfølgelse om det hadde kommet frem at de har snakket med oss, som for eksempel personer med viktig offentlige stillinger.

Med de sårbare kildene har det vært viktig å holde kontakt underveis og holde dem informert om arbeidet, hvor vi er i løypen og når saken skal publiseres. Samtlige har fått godkjenne bilder og har lest gjennom hele saken før den har blitt publisert. Det har også vært viktig å ha kontakt med dem etter publisering, for å høre hvordan de har det.

Med de hemmelige kildene har vi først og fremst kommunisert på Signal. Én har vi møtt på kafé langt unna hjemstedet, en annen møtte vi på et hotell. Det var størst risiko knyttet til hotell-kilden, så der var vi påpasselige med å skru av telefonene og pcene våre, pakke dem inn i håndklær og legge dem i et badekar på badet i god tid før kilden møtte opp. Vi informerte kilden tidig at vi kom til å skru av telefoner, og gav vedkommende romnummer og oppmøtetidspunkt. Vi opplevde at dette økte trygghetsfølelsen til kilden.

Vi tok opp samtalen med båndopptager og transskriberte intervjuet i etterkant med tjenesten

JOJO. Den gir mulighet til å transskribere lydfiler lokalt på PC-en, uten internett. Dette var både trygt og effektivt.

5.4 Metode: Håndtering av sårbare kilder

Prosjektet har vært avhengig av at sårbare kilder har følt seg trygge nok til å åpne seg og fortelle sin historie. Vi har snakket med og intervjuet mennesker som har opplevd forferdelige ting, som bærer med seg disse grusomhetene hver dag. Vi snakket derfor mye i redaksjonen om hvordan vi skulle møte slike kilder, og om hvordan vi skulle gå frem for å stille viktige og grundige spørsmål, uten å vekke traumer og gjøre dem dårligere.

Vi valgte å være veldig åpne med våre kilder, og forklare grundig før intervju at det vil komme vanskelige spørsmål, og hvorfor vi stiller dem. Vi forklarte også kravet til dokumentasjon i undersøkende journalistikk og hva Vær-Varsom plakaten er og betyr for vårt arbeid. Som eksempel vil jeg trekke frem kilden vår «Silje», som vi kom i kontakt med via hennes bistandsadvokat. Hennes liv og helse var sterkt preget av det hun hadde blitt utsatt for i barndommen. Dommen beskrev i detalj flere av overgrepene, som begynte da Silje var sju, og varte i omtrent fire år. Der stod det også at hun sliter med kompleks PTSD, anoreksi, sterk angst og at hun er 54 prosent medisinsk invalid. Vi sendte Silje et brev via hennes bistandsadvokat, hvor vi presenterte oss, forklarte hva vi jobbet med og hvorfor vi ønsket å snakke med henne. På bakgrunn av brevet, takket Silje ja til å møte oss, sammen med bistandsadvokaten.

Vi snakket mye på kontoret og diskuterte hvordan vi best kunne møte henne. Vi valgte å gå flere runder med bistandsadvokaten enn vi vanligvis gjør, for å kunne møte henne best mulig. Slik fikk vi vite om spesielle hensyn vi måtte ta: Verken klær, smykker eller hårstrikker kunne stramme rundt hals eller håndledd. Smykker andre steder enn i ørene var lurt å legge igjen på hotellet. Alt dette kunne virke triggende for Silje. Det var også uaktuelt å snakke om selve overgrepene. Vi anså at overgrepene i seg selv ikke var det viktigste i saken; det var endringene i volderstatningsloven og hvordan den ville påvirke barn utsatt for det samme som henne. Det vi trengte av informasjon om overgrepene, kunne vi finne i dommen.

Da vi møtte Silje forklarte Emilie først gangen i intervjuet, litt mer om prosjektet og ble enig med henne om hvilket pseudonym vi skulle bruke i saken. En enkel, men viktig måte å gi noen en følelse av at de har mer eierskap og litt kontroll i en situasjon som trolig er langt utenfor komfortsone og det de er vant med. Underveis – og etterpå – tok fotograf Patrick da Silva og Emilie en vurdering på om Silje faktisk kunne stille i sak, eller om hun var for syk. Silje hadde selv gode refleksjoner rundt det å stille til intervju. Hun sa at det kunne gi en økt følelse av eierskap til egen historie.

5.5 Metode: Chat-GPT

Etter at prosjektet kom i gang for fullt i høsten 2022, har KI-teknologien utviklet seg raskt. Da mange sakene nærmet seg publisering høsten 2023, var Chat-GPT allerede etablert som metode og verktøy i redaksjonen. Vi unngikk å laste opp kildenavn eller upublisert materiale, men brukte verktøyet på flere måter:

- Vi formulerte et brev «fra en undersøkende journalist til en kvinne som hadde avgitt uriktig forklaring om voldtekt». Vi ba om at teksten skulle vektlegge VVP og at brevet

skulle bli skrevet på en tydelig og hensynsfull måte. Dette gav oss et utgangspunkt vi kunne bygge videre på.

- Drodling på historiefortelling, titler og mellomtitler. Vi ba for eksempel om forslag til oppbygging av scener, om vi satt fast i historiefortellingen. Her beskrev vi ofte hva temaet var og ba om en liste med forslag, uten at vi skrev inn noe sensitivt materiale.
- Offentlige dokumenter, for eksempel grafen som viser straffebudene den nye voldserstatningsloven nå gjelder, blir ofte presentert på en rotete måte. Vi lastet opp PDF-en med grafen og ba om straffebudene i en ryddig, oversiktig liste. Dette gjorde arbeidet videre og faktasjekking enklere.
- Hvordan tegner man et redd barn, uten å tegne barnet? Hvordan kan man illustrere ensomhet eller frykt? Chat-GPT var også nyttig for idémyldring til illustrasjoner vi kunne ha i sakene våre. Slik kunne vi gi flere konkrete forslag til illustratøren som hjalp oss.

5.6 Metode: Tidslinjer og Trello

Fremdriftsplanen vår endret seg hyppig gjennom prosjektet, og andelen saker vokste stadig. For å holde oversikt over XL-ene lagde Johanna en side per sak i listeprogrammet Trello. Her kunne vi holde oversikt over kilder, scener og funn, blant annet. Det var enklere å ha oversikt over sakene her, fremfor å liste opp all infoen i Word, for eksempel.

Vi brukte også et program NRK har tilgang til kalt Lucidspark, hvor vi kunne lage en tidslinje som viste hvordan voldserstatningsloven har utviklet seg fra 2014 frem til i dag. Vi hadde med når endringen av loven først ble diskutert, når utvalget ble nedsatt og datoer for NOU-er, forskningsrapporter og høringsrunder.

5.7 Metode: Google search og A-tekst monitor

Gjennom det siste året har vi brukt google search sitt system for å få varsler på alle saker med ordet «voldtekt». Vi fikk listen med saker på e-post hver morgen. Det var en nyttig metode for å følge med på feltet, se hvilke diskusjoner som fantes på ulike forum, men også følge med på hvilke saksfelt som var på dagsorden. I tillegg satte en kollega opp varsel-søk på ordet «voldserstatningsloven» i nyhetsovervåking gjennom Retriver. Den viser ikke bare nyheter om loven, men også dommer publisert i Lovdata, spørsmål og lovsaker i Stortinget med mer.

5.8 Metode: Vær-dristig plakaten og intervjuteknikk

Da Johanna var masterstudent var hun med å lage Vær-Dristig plakaten (VDP), som et tillegg til Vær-Varsom plakaten. Der står det blant annet: «... Det finnes ennå mange tabubelagte temaer som journalister vegrer seg for å skrive om. Våg å ta tak i det som er vondt, det som er skjult og det flertallet ikke vil snakke om». I tillegg til varsomhet og etikk har vi også brukt VDP i vårt arbeid. Spesielt i arbeidet med saken om uriktig anklage. Vi visste at dette var et vepsebol som potensielt kunne gjøre at vi ville miste kilder i kildenettverket vi hadde bygget opp. Vi merket allerede i research-fasen hvor sterke følelser saken vekket blant utsatte, politi og eksperter. Flere mente dette ikke var nødvendig å skrive om fordi det rammet så få, og kunne skade utsatte. Vi bestemte oss likevel for å lage saken, med et ønske om at den kunne bli en konstruktiv del av debatten og gi ny kunnskap. Det var viktig å gi denne gruppen en stemme også, selv om det kunne vekke harme og sterke følelser.

5.9 Metode: Psykologtimer

Voldtekt er det tøffeste temaet jeg (Johanna) noensinne har jobbet med. Jeg har ikke tall på hvor mange historier jeg har hørt, utsatte jeg har møtt, eller grusomme detaljer jeg har lest. Det er heller ikke et tema man med letthet kan drøfte med kollegaer over lunsjbordet. Spesielt detaljer om voldtektshandlinger eller overgrep mot barn, er noe jeg ikke har hatt lyst å lempe på andre. For å klare å gjennomføre prosjektet og håndtere alt best mulig, gikk jeg derfor til NRKs psykolog jevnlig gjennom hele prosessen. I timene lærte jeg hvordan jeg best kunne ta vare på meg selv som menneske og journalist gjennom et slikt prosjekt.

Det hjalp meg også i møte med kildene, da mange av dem hadde traumer og PTSD. Denne metoden sikret at jeg klarte å stå løpet ut. I tillegg til dette var det avgjørende at journalist Sara Rydland Nærum og journalist Emilie Waaler ble koblet på underveis i prosjektet, så jeg fikk noen å samarbeide med. Sett i ettertid er voldtekt ikke et tema man som gravejournalist bør ta fatt på alene.

6. Kraften i innsyn, innsyn, innsyn

Innsynsbegjæringer har vært viktig for å nå målene vi hadde med prosjektet. Det har vært mange innsynsbegjæringer til ulike etater for hvert tema. Vi ble over tid mer kreative i hvor og hvordan vi søkte innsyn, fordi vi lærte mer om feltet og fikk en bedre forståelse av hvor den viktige og interessante informasjonen befant seg. Vi har bedt om innsyn hos alle politidistriktene flere ganger, hos Forskningsrådet, Sivilombudet, kriminalomsorgen, justisdepartementet, Spesialenheten, Kripas, POD og NKLM, blant andre. Under vil vi redegjøre for de viktigste innsynsmetodene vi har tatt i bruk.

6.1 Metode: Innsyn i straffesaksdokumenter

I voldtektsprosjektet har innsyn i straffesaksdokumenter hatt stor betydning for oss. Det har sikret at vi har unngått fallgruver og feil og har gjort at vi har kunnet gå lengre i våre saker. Et eksempel er at vi kunne skrive «voldtektsmann» om en kilde, hvor det forelå en dom for voldtekt.

Riksadvokatens «veileder for innsyn i straffesaksdokumenter for andre enn sakens parter» har vært nyttig i vårt arbeid med innsyn. Der slås det fast at journalister «kan ha gode grunner for å få tilgang til straffesaksdokumenter for å kunne utføre sine ulike oppgaver på en tilfredsstillende måte». Dette var et prinsipp og et argument vi tok med oss i innsynsrundene. I våre innsynsbegjæringer ba vi om alle dokumenter tilknyttet fornærmedes sak: Avhør, politilogg, bilder og lignende. Vi viste til dom, med saksnummer, og la ved kildens samtykkeerklæring. Vi forklarte hvorfor vi ønsket dokumentene - blant annet for å sette et tabubelagt tema på dagsorden, og at vi jobbet i tråd med VVP. I noen tilfeller ringte vi også juristen som behandlet forespørselen, for å forklare mer om prosjektet og hvordan vi jobbet.

Straffesaksdokumenter faller ikke inn under offentlighetsloven, men påtalemyndighetene kan likevel gi innsyn til journalister etter Politiregisterforskriften § 27-2 tredje ledd. Det er en meroffentlighetsregel «som gir påtalemyndigheten anledning til å gjøre unntak fra taushetsplikten ved å gi innsyn til den som har "saklig grunn" for innsyn». Her veies styrken av interessen for innsyn fra sak til sak, og de gjør en samlet vurdering. Derfor er bakgrunnen for at man ønsker innsyn veldig viktig. Vi opplevde at påtalemyndighetene var lydhøre og

åpne for å gi innsyn, så lenge samtykke fra kildene forelå og dokumentene kunne utleveres på en trygg måte.

I saken om «Eirik» fikk vi innsyn i alle straffesaksdokumentene for voldtektssaken, og senere for «uriktig anklage»-saken, selv om denne hadde sin egen sakskode. Vi argumenterte med at avhøret med fornærmede, hvor hun innrømmet uriktig forklaring, var resultatet av etterforskning vi alt hadde fått innsyn i. Påtalemyndighetene i det aktuelle politidistriktet imøtekom oss på dette, og vi fikk utlevert alle dokumentene.

6.2 Metode: Innsyn i alle politidistrikt

Hver gang vi skulle ta for oss en ny tematikk, var det ofte i politidistriktene vi begynte. Dette krevde tolv e-poster, med samme formulering og en del purrerunder, hver gang. Innsyn som metode har gitt oss nyttig informasjon fra politidistriktene, som vi har kunnet sette i system med annen info. Et eksempel var da vi søkte om innsyn i oppklaringsprosenten i voldtektssaker for voksne i alle distrikter, og samlet tallene i Excel. Deretter søkte vi i dokumentdatabasen til Riksadvokaten og Statsadvokatembetet, hvor vi fant interessant informasjon om Innlandets håndtering av voldtektssaker. De brukte ikke etterforskningsplaner og liggetiden på alvorlige saker var ifølge Riksadvokaten mye lengre enn nødvendig. Dette gjorde at vi kunne stille mer konfronterende, kunnskapsbaserte spørsmål. Innsynsrundene til distriktene gav oss også kunnskap om hvilke statistikker politiet *ikke* hadde. I arbeidet med nedddoping i Norge, fant vi ut at politidistriktene ikke registrerte nedddoping, med mindre en person døde av forgiftning. Ellers ble disse sakene kodet inn under andre straffebed. Vi sjekket med rettsmedisinsk kommisjon og dødsårsaksregisteret, men ingen av dem kjente til saker hvor nedddoping hadde resultert i død.

Kripos og POD hadde heller ikke tall for uriktig anklage i voldtektssaker. Kun andelen uriktig anklager for alle straffebed samlet. Da kunne vi slå fast at det ikke fantes oversikt over dette i Norge.

6.3 Metode: Innsyn i Norges forskningsråd

Vi hørte fra flere kilder at det eksisterer lite forskning på voldtekt. Mye av forskningen vi fant på nett, var fra utlandet. NKVTS var de eneste, så vidt oss bekjent, som hadde gjort omfangsundersøkelser av voldtekt i Norge. Først i 2014 og deretter i 2023. I februar søkte vi innsyn i antall forskningssøknader sendt til Forskningsrådet mellom 1993 og 2023, og hvor mange av disse som ble innvilget eller avslått. Vi viste til Offentlighetsloven §9: – sammenstilling av database. Innsynskravet ble avslått. Å svare ut kravet ville ifølge forskningsrådet ha krevd omfattende arbeid fra deres side – dette var heller ikke en kategori de hadde i sin database.

6.4 Metode: Innsyn i DNA-registeret

Vi skrev flere saker om funnene i den interne Kripos-rapporten vi fikk innsyn i. Vi tok etter hvert undersøkelsene ett steg videre, og ba om innsyn i hvor mange prøver, fra pågående eller avsluttede voldtektssaker, som manglet fra registeret i 2023. I tillegg sendte vi en innsynsbegjæring og ba om antall voldtektssaker henlagt på koden «ukjent gjerningsperson», hvor det forelå DNA-spor. Vi listet opp hvilke straffebed vi ønsket tall på, så utvalget skulle bli riktig. Etter noen runder med kontakt muntlig og skriftlig, fikk vi innsyn i det vi ba om. Noe som blant annet førte til saken om «Stine». Vi hadde neppe kommet på å søke innsyn i

politiets DNA-register, hadde vi ikke sett det gjort i Kripos-rapporten. Å bruke den som utgangspunkt gjorde det også enklere for oss å få gjennomslag for vår innsynsbegjæring, da vi kunne argumentere for at det hadde vært mulig å hente ut slike tall før, og at de var offentliggjort.

6.5 Metode: Vi vil herme etter politistudenter

De få tallene som fantes om uriktig anklage og voldtekt, fant vi i en masteroppgave skrevet av to politistudenter. De hadde manuelt gått gjennom voldtektssaker fra 2014 og 2019 og kartlagt hvor mange av dem som ble kodet som uriktig anklage. Vi hadde lyst å gjøre det samme, så vi kunne finne tilsvarende tall fra 2019 og frem til i dag. Politiet hadde allerede sagt at det var for omfattende til at de kunne hente ut slike tall for oss. Vi kontaktet Riksadvokaten i september, skrev hva vi ønsket å gjøre, og ba om et møte. Vi ville finne ut av om lovverket åpnet for at vi kunne gå gjennom voldtektssakene på politihuset, slik studentene hadde gjort, hvis vi signerte en taushetserklæring. Dette viste seg å ikke være mulig, ettersom vi er journalister og ikke forskere. Riksadvokaten forklarte, med bakgrunn i taushets-saksbehandlingsreglene, at lovverket er ulikt for forskere og journalister. Politiet kunne ikke gi oss tilgang til Strasak og BL, selv om vi signerte en taushetserklæring.

6.6 Metode: Innsyn i tomme skjemaer

På SKUP for noen år siden lærte Johanna under et foredrag holdt av Mona Grivi Norman i VG, at man kan be om innsyn i tomme skjemaer, for å få innsikt og formulere mer presise innsynsforespørslar.

Dette var en metode vi tok i bruk da vi undersøkte seksuallovbrytere i kriminalomsorgen. Vi ba om å se et tomt skjema fra et fengsel, kalt «static99», som viser hvor stor risiko det er for gjentakelse av lovbruddet for hver enkelt innsatt. De i fengselet sendte oss lenke til et tomt skjema. Det viste at de innsatte vurderes ut fra kategorier som hvor gamle de er, om de er dømt for lignende lovbrudd tidligere og om de har hatt partnere, for eksempel. Skjemaet gav oss nyttig innsikt i hvordan risikovurdering foregår og hvorfor seksuallovbrytere er en så sammensatt gruppe; de er alt fra dem som er dømt for blotting og dem som er dømt for gjentatte overgrep mot barn.

Vi lot oss også inspirere av dette i arbeidet med voldserstatningsloven. Emilie gikk selv inn på nettsiden til Kontoret for voldsoffererstatning og forsøkte å fylle ut skjemaet voldsutsatte må levere inn hvis de vil søke erstatning. Vi ønsket å finne ut av om justisdepartementets utsagn om at skjemaet var enkelt å fylle ut, stemte. Da fikk vi også se deler av skjemaet, frem til vi måtte fylle inn anmeldelsesnummer og lignende. Senere fikk vi tilsendt et tomt skjema fra justisdepartementet. På den måten kunne vi dokumentere omfanget og hva slags informasjon de utsatte måtte finne på egenhånd, uten bistand fra advokat.

6.7 Metode: Innsyn i eget innsyn

Gjennom høsten har det vært flere intense runder med justisdepartementet. Vi ønsket å få mer innsikt i hvordan de har jobbet med våre henvendelser, og lære hvordan vi kan forbedre våre forespørslar til neste prosjekt. Vi lærte fra en SKUP-rapport fra VG at man kan be om innsyn i eget innsyn. Vi sendte derfor en innsynsbegjæring til justisdepartementet i desember 2023, hvor vi ba om innsyn i all eksternt og intern korrespondanse knyttet til vårt voldtektssprosjekt og voldserstatningsloven. Etter noen dager fikk vi noen dokumenter, men så fort at det var dokumenter som manglet. Deres interne kommunikasjon og håndtering av våre spørsmål

gjennom høsten var ikke inkludert, for eksempel. Vi presiserte og gjentok forespørslene, og fikk da avslag da departementet mente det var organinterne dokumenter. Saken er nå til vurdering hos sivilombudet.

7. Kampen om voldserstatningsloven

7.1 Metode: Dokumentinnsamling og kildesamtaler

Etter hvert som prosjektet utviklet seg, begynte vi å plukke opp snakk om den nye voldserstatningsloven. I desember 2022 snakket Johanna med en bistandsadvokat som fortalte at hun jobbet på spreng, for å få gjennom saker knyttet opp mot voldserstatningsloven, før den skulle endres. Etter hvert som vårt arbeid pågikk snakket flere og flere kilder om loven. Mange av dem var kritiske. Det de fortalte om lovendringene samsvarte ikke med bildet regjeringen tegnet om at voldtekt var et viktig og prioritert område. Interesseorganisasjoner, bistandsadvokater og fornærmede pekte på store, negative konsekvenser for dem som blir utsatt for vold og overgrep. Vi innså kjapt to ting: Det første var at dette må vi grave mer i. Kunne virkelig all kritikken stemme? Det andre var at dette er et komplekst saksfelt med komplisert juss. Vi begynte med å samle inn alt vi kunne finne om voldserstatningsloven og sortere det i egen mappe. Vi fant nyhetssaker på A-tekst, en doktorgrad om voldserstatning og alle høringsvar og proposisjoner på Stortingets nettside. Johanna leste dette, samt den gamle og den nye loven i sin helhet. Vi deltok på møter med jurister, interesseorganisasjoner og andre. Johanna dro til Bergen for å møte bistandsadvokater som ville ta seg tid til å forklare de største endringene for henne. Etter hvert begynte tydelige spor å komme til syne.

7.2 Metode: Tid

Vi hørte om lovendringen først i desember 2022. Sakene om loven kom først ut i oktober 2023, 10 måneder senere. Det tok tid å forstå alle endringene, paragrafer og hva de innebar. Det tok også tid å finne kilder som ville snakke åpent om lovendringene. Men månedene vi brukte på dette og å lese alle kommentarer og unntak skrevet med liten skrift skulle vise seg svært nyttig. Flere vi snakket med var usikre på ulike deler av lovendringen, og visste ikke med sikkerhet hvordan de kom til å spille ut i praksis. Mange utsatte hadde ikke fått med seg at endringene hadde skjedd. Det var viktig å bruke tid på å forstå alt rett og faktasjekke med flere ulike kilder. Senere i prosessen ble vi kritisert av departementet for å ha feil i våre saker og stille spørsmål på feil premisser. Det mente vi at vi ikke hadde, blant annet fordi vi hadde brukt så lang tid og faktasjekket hver setning.

7.3 Metode: Lovkommentarer som metode

Gjennom kildearbeidet vårt fikk vi høre om et verktøy i Lovdata kalt Karnov lovdata pro. Dette brukes blant annet for å legge inn lovkommentarer på ferske lover, om hvordan de ulike paragrafene skal tolkes. I disse lovkommentarene kan det finnes mye nyttig informasjon om hvordan loven ble til. Det var stor forvirring blant jurister om hvordan voldserstatningsloven skulle forstås, og hvem som sto bak lovforslaget som ble vedtatt. Vi hadde ikke selv tilgang til programmet, men det hadde juristene ansatt i NRK. Vi sendte dem e-post og ba dem hente ut alle Karnov-lovkommentarene på voldserstatningsloven. Nå kunne vi se hvordan justisdepartementet hadde tenkt om ulike paragrafer og faktasjekke våre saker også på den måten, for å se at vi hadde forstått all jussen korrekt.

8. Publisering og siste fase

8.1 Metode: Illustrasjoner og bilder

Fra start var vi klar over at bildebruk i voldtektssaker kom til å være en utfordring. Vi kunne ikke bruke bildene som lå i straffesaksdokumentene av hensyn til kildevernet og Vær-Varsom plakaten. Men samtidig ønsket vi å gripe leserne ikke bare med historiefortellingen, men også visuelt. Vi landet på å bruke illustrasjoner som metode. Vi hadde et møte med illustratør i NRK, Marco Vaglieri, som sa ja til å tegne til de største sakene våre. Våre ønsker var at tegningene illustrerte ekte scener fra kildens liv. Vi gav ham derfor en liste over scener, hvor han selv kunne velge hvilke han ønsket å tegne. Alle illustrasjonene ble tegnet i samme stil i hver XL, dette var en måte for oss å vise at dette var et graveprosjekt selv om de større sakene ble publisert med mange ukers mellomrom.

8.2 Metode: Gjennomlesing

Alle våre kilder har fått anledning til å lese hele manus om seg selv før publisering. Manuset besto ikke av tittel, ingress eller bilder, men selve brødteksten. Vi gjorde det tydelig at dette tilhørte NRK, ikke kunne vises til noen andre og at det kunne forekomme mindre endringer. Dette har vi valgt å gjøre i voldtektsprosjektet for å sikre at anonymiseringen er tilstrekkelig, at alle fakta er korrekt og for å øke kildenes trygghet. Det har alltid vært redaktør og NRK som har siste ordet, men dialogen har gjort at vi har unngått feil som ellers kunne ha blitt publisert. Det hjalp oss også å ivareta kildene på en bedre måte, de følte seg bedre på publiseringdagen når de visste hva som kom og kunne forberede seg følelsesmessig og mentalt. I noen tilfeller har vi dratt og møtt kilden på nytt med manus printet ut, i andre har vi sendt på e-post eller via andre personer vi stoler på. I tillegg har vi gjennomført line by line, en linje for linje gjennomgang, i alle de store sakene.

8.3 Metode: Imøtegåelse i fengsel

Vi hadde gjennom året flere utfordringer med samtidig imøtegåelse. Dette skyldes blant annet at noen av kildene med rett til imøtegåelse satt i fengsel. Vi fikk derfor hjelp av ansatte i fengsel for å sikre at også den innsatte fikk lese hele manus og fikk tilbud om å svare på kritikken. Slik var det for eksempel med Helene sin sak. For saken om «Daniel» besøkte vi ham i fengselet med manus, og tok resten av imøtegåelsen over telefon med en fengselsbetjent til stede.

8.4 Metode: Brev i postkassen

I saken om uskyldig anklage var det særlig vanskelig å spore opp kvinnen som hadde blitt dømt for uriktig anklage om voldtekt. Vi søkte henne opp i folkeregisteret og fant at hun hadde byttet navn og adresse gjentatte ganger. De profilene som var på sosiale medier, var lukket for at vi kunne ta kontakt. Telefonnummeret var stengt for alle innkommende anrop. Vi forsøkte det fra flere telefoner. Vi hadde ikke vært borti lignende, men måtte i kontakt med henne for å informere om saken. Dermed bestemte vi oss for å gå «old school». Johanna skrev et kort brev om at hun var journalist, og ønsket å komme i kontakt med henne tilknyttet en sak. Vi unnlot å si at saken handlet om uriktig anklage i brevet, i tilfelle det ville bli åpnet av noen andre i kvinnens familie som ikke hadde kjennskap til hennes fortid. En kollega i NRK et annet sted i landet leverte deretter brevet direkte i postkassen til kvinnens nyeste adresse.

Vi ventet, og håpte på det beste. Noen dager senere mottok Johanna en sms fra kvinnen, hun hadde fått brevet og vi fikk opprettet kontakt med henne gjennom et nytt nummer.

9. Etikk

Hele voldtektsprosjektet har vært etisk krevende, og vi har hatt daglige diskusjoner om anonymisering, ordbruk, kildevalg, kildebredde og samtidig imøtegåelse. Det var mange kilder vi ikke kunne skrive om, av ulike årsaker. Hensynet til de utsattes liv og helse ble vektlagt. Her er de mest sentrale temaene:

9.1 Anonymisering

Som journalister skal vi alltid strebe etter å ha åpne kilder, men i flere av sakene i voldtektsprosjektet har ikke det vært mulig av andre hensyn. I voldtektssaker er det alltid to parter, og det gjorde det etiske mer komplisert. Vi måtte sørge for at de etiske rettighetene til begge sider ble ivaretatt. Fikk en utsatt fortelle sin historie åpent, ville den andre siden også bli offentlig. I Helene sin sak valgte vi å bruke fornavn og bilde. Vi visste at gjerningspersonen da ville være kjent for dem som kjente saken fra før. Vi kontaktet ham i fengselet i god tid før publisering og gav han mulighet til å svare på kritikken og lese hele saken. I sakene om «Ivar» og «Stine» hadde kildene små barn som ikke visste at foreldrene hadde blitt utsatt for overgrep, og det var med å tale for anonymisering. Vi vurderte at hensynet til barna veide tyngre enn å navngi kildene. I saken om «Daniel» var det samme problemstilling: Et barn som ikke visste hva pappa var dømt for. Vi vurderte også det slik at belastningen på kvinnen han hadde voldtatt ville bli for stor, og at Daniels historie fortsatt hadde sin funksjon, selv om han ikke sto frem med navn og bilde. «Kristin» hadde et ønske om å stå frem, men kunne ikke av sikkerhetshensyn. Hennes eks var dømt for grov vold over mange år, og var ute av fengsel. «Eirik» valgte å være anonym av hensyn til familien, og også til kvinnen som hadde anmeldt ham. Vi var veldig opptatt av historiefortelling i sakene, men sto det mellom anonymisering og historiefortelling, var det selvsagt etikken som trumfet hver gang.

9.2 Ordbruk og detaljer

I alle voldtektssakene var vi svært bevisst på språket vi brukte. Vi valgte konsekvent å ikke bruke begrepet «voldtektsoffer» men heller «voldtektsutsatte». Målet vårt var å gi utsatte en stemme, og mange opplevde at offer-begrepet var belastende. Utsatt-begrepet understreker hvor ansvaret ligger, nemlig på den som voldtar. Vi skrev kun at noen var voldtatt eller en voldtektsmann der vi hadde dokumentasjon og rettskraftig dom. Hadde vi ikke det valgte vi forbehold som «forteller at hun ble voldtatt». I mange av sakene satt vi på detaljer fra overgrepsmottak og voldtekten, mange av disse fra politidokumenter. Vi ønsket å vise befolkningen hva voldtekt faktisk er, men ikke tabloidisere noen andres smerte. Vi valgte derfor å ikke skildre voldtektshandlinger i detalj. Dette er en veldig stor belastning for kilden og noe som vanligvis ikke er av allmenn interesse. I stedet brukte vi tid på tanker, følelser, detaljer før og etter voldtekten for å likevel få med alvoret og konsekvensen en slik handling har for utsatte.

10. Spesielle erfaringer

10.1 Når den utsatte også er overgriper

To uker før Bamsegutt-saken sprakk, hadde vi et tilsvarende dilemma i voldtektsprosjektet. Vi hadde funnet en kilde som ville stå frem med navn og bilde i en av sakene om voldserstatning. Vedkommende hadde blitt utsatt for overgrep i barndommen, og hadde vært åpen om det tidligere. Alt så greit ut, men da vi forberedte oss til intervjuet oppdaget Emilie at vedkommende også hadde utsatt en annen gutt for overgrep da han var i ungdomsårene. Vi kontaktet kilden på nytt for å spørre om dette, og han fortalte at det stemte. Det hadde ikke gått så bra med den andre gutten, han slet med rus og bodde i samme område. Saken var anmeldt, men ble henlagt. Vi var enig i at dette ikke var informasjon vi kunne unnlate fra teksten. Om vi lot kilden stå frem måtte vi også kontakte den andre mannen. Vi ble derfor enige om å velge en annen kilde som passet tematikken bedre. Mye av dette for å skjerme mannen som slet med rus og for å skjerme kildens datter.

10.2 Sårbare og unge kilder

Vi har snakket med langt over hundre personer i løpet av voldtektsprosjektet. Prosjektet har skilt seg ut fordi flertallet av dem som utsettes for voldtekt er unge og derfor har kildeutvalget bestått av mange unge mennesker mellom 18-30. Det å ha kilder som var traumatiserte og syke på grunn av det de hadde opplevd krevde mer av oss som journalister. Vi ble enige om at traumer og sykdom ikke skal stå i veien for noens ytringsfrihet og rett til å bli hørt i pressen, så lenge de forstår hva de er med på og ønsker å delta. For eksempel hadde «Silje» mange meninger om regjeringens håndtering av voldtekt og voldserstatningsloven som ikke hadde blitt hørt hvis ikke journalister aktivt leter etter slike stemmer og legger til rette for å ivareta dem best mulig.

11. Motstand

Motstand er en del av gravejournalistens hverdag, kanskje særlig fra profesjonelle kilder. Justis- og beredskapsdepartementet, med minister Emilie Enger Mehl i spissen, har vært essensielle å snakke med som del av prosjektet. Allerede i mars 2023 sendte Johanna en forespørsel til justisdepartementet om et intervju med Mehl. Det ble den første e-posten av mange. I noen tilfeller brukte departementet over en måned på å svare. Vi fikk aldri en dato og tid som vi ba om. I juni fikk vi nok og skrev: «Mehl har tidligere utalt i pressen at «voldtekt og seksuell vold er et prioritert område for regjeringen» og «dette er et forferdelig viktig område». Vi stiller oss derfor undrende til at det fortsatt etter flere måneder ikke har vært mulig å avtale et intervju om denne tematikken».

Mangelen på god kommunikasjon, eller kommunikasjon i det hele tatt, skulle vise seg å bli symptomatisk i vårt arbeid. Først i oktober hadde Mehl mulighet til å møte oss, og det etter utsettelse og endringer i oppmøtetidspunkt vi ikke ble informert om, men måtte spørre om selv. Vi hadde forespeilet kommunikasjonsmedarbeiderne på telefon at vi ønsket å snakke med Mehl én time. Vi håpet det ville gi oss 45 minutter. De hadde bedt om å få spørsmålene på forhånd flere ganger, noe vi ikke gikk med på. Vi presenterte istedenfor åtte temaer vi ønsket å snakke om. Da vi kom frem til intervjuet, ble vi stående i lobbyen hos departementet og vente en god halvtime. Da kommunikasjonsmedarbeideren kom og hentet oss, fikk vi

beskjed om at vi fikk 15 minutter. Vi måtte derfor prioritere å kun snakke om voldserstatningsloven, som vi hadde begynt å jobbe med – og skulle jobbe med – i ukene som kom. Vi forklarte til Mehl at vi nå kom til å fokusere på ett av åtte temaer, ettersom tiden ble såpass knapp. Det var både hun og pr-rådgiverne misfornøyde med; noe de sa ifra om etter intervjuet. Blant annet ved å kontakte redaktøren i Dokumentar og samfunn.

Da intervjuet var ferdig, avtalte vi på vei ut døra å sende over et par oppfølgingsspørsmål. Det var flere ting statsråden ikke hadde kunnet svare på underveis og det var flere ting vi lurte på, som vi ikke hadde rukket å spørre om. Da vi sendte over oppfølgingsspørsmålene et par dager senere, fikk vi beskjed om at de ikke kom til å svare på spørsmålene, før de hadde fått sitatsjekk på intervjuet. Det var for oss vanskelig å forstå, ettersom oppfølgingsspørsmål er en del av intervjuet og det er vanskelig å gi sitatsjekk på et halvferdig intervju. PR-avdelingen mente dette var «vanlig prosedyre». Vi var, ikke overraskende, uenige i dette.

Dette ble starten på flere måneder med det vi opplevde som svært mye motstand fra Justisdepartementets side. Rommelige frister på sitatsjekker, samtidig imøtegåelse, tilsvar og avtaler om samtaler ble brutt. Vi tilbød oss å møte dem og ta med manus, uten at disse henvendelsene ble besvart. Vi fikk til stadighet beskjed om at «premisset for sakene er feil», uten at vi fikk noe mer utdypende forklaring på hva som var feil, når vi etterspurte det. Et eksempel på dette er sms fra Justisdepartementet sendt 22:04 en kveld vi hadde publisert en sak, med teksten «flere feil i saken dere har publisert». Så hørte vi ikke mer den kvelden. Vi fikk også beskjed om at sakene våre kom til å «skremme folk fra å søke erstatning». Argumentet om at vi kun beskrev konsekvensene av det nye lovverket, nådde ikke frem.

12. Det som gikk galt

Selv om det lyktes oss å finne mange kilder som våget å stå frem, mistet vi også flere underveis. Vi lyktes å finne en kvinne som ble dopet ned ved hjelp av sprøyte i Norge, men hun ønsket ikke å stå frem. Det lyktes oss heller ikke å få kvinner som hadde blitt dømt for uriktig anklage i tale om hvorfor de gjorde det, noe vi tror hadde styrket prosjektet. Vi skulle gjerne ønske at vi hadde funnet en metode for å få flere tall på neddoping og uriktig anklage, men kom ikke frem en til en metode som var mulig for oss som journalister og som ville gode og representative tall.

Dette er nytt

Gjennom et og et halvt år har vi satt voldtekt som samfunnsproblem på dagsorden og dokumentert hvordan voldtekt håndteres av systemet og hvilke konsekvenser det får for folk og samfunn.

- Selv om både mistenkte og åsted er kjent for politiet i voldtektssaker, blir spurundersøkelser ikke alltid gjennomført. I 2019 ble dette ikke gjort i mer enn hver fjerde sak. Blant disse endte bare fire prosent med at noen ble tiltalt.

- Mer enn dobbelt så mange tiltaler ble tatt ut når kriminalteknikere utførte sporsøket, sammenlignet med når dette ble gjort av andre yrkesgrupper i politiet. I sakene der kriminalteknikere utførte sporsøkene, ble det reist tiltale i 34 prosent av sakene.
- I minst to prosent av voldtektssakene i utvalget fra 2019 hentet ikke politiet sporsikringsjournalen fra overgrepsmottaket, eller de hentet den, men la den ikke inn i saken.
- I 2018 ble det innført et krav i Riksadvokatens årlige skriv, at voldtektssaker skal ha en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 130 dager. På fire år falt gjennomsnittlig behandlingstid for voldtektssaker fra rundt syv måneder til rundt fire og en halv måned. Fra 2022 er dette kravet fjernet. Samme år som fristkravet ble fjernet, steg gjennomsnittstiden for politiets behandling av voldtektssaker igjen for første gang på mange år. Gjennomsnittlig behandlingstid gikk fra 139 dager til 149 dager.
- Andelen personer som oppsøker voldtektsmottakene i Norge har økt. Fra 1072 personer i 2008 til nesten det dobbelte i 2021.
- Kripos-rapporten ble laget for å veilede internt i politiet. Kripos sa de hadde distribuert den til alle aktuelle instanser, inkludert POD. Men de var ikke kjent med innholdet i rapporten før NRK tok kontakt. POD var tydelig på at innholdet ikke var distribuert som de skulle ønske.
- Nesten én av fire personer anmeldt for voldtekt, ble ikke lagt inn i DNA-registeret mens saken var under etterforskning. 6. mai 2023 manglet Kripos 50 prøver som var besluttet lagt inn i DNA-registeret. Dette er prøver fra pågående eller avsluttede voldtektssaker.
- Det er store forskjeller fra politidistriktene når det kommer til å oppklare voldtektssaker. Troms politidistrikt oppklarte flest voldtektssaker i 2022 med 38,2 i oppklaringsprosent. Nederst ligger Innlandet politidistrikt, med oppklaringsprosent på 10,8. Finnmark politidistrikt er nesten like dårlige, med en oppklaringsprosent på 13,8.
- Det finnes ingen oversikt over omfanget av neddoping i Norge. Det finnes heller ikke en egen kategori for neddoping i politiets straffesaksregister.
- To politistudenter fant at 343 saker ble kodet som uriktige anklager om voldtekt mellom 2014 og 2019. Det finnes ikke oversikt over andre år.
- Tall NRK har hentet inn fra Kriminalomsorgen viser at mer enn én av fire innsatte i norske fengsler soner for seksuallovbrudd. Andelen har økt fra 6 prosent i 2000 til 27 prosent i dag.
- Av omkring 785 innsatte som sonet for seksuallovbrudd i 2022 fullførte bare 97 av dem ulike programmer for seksuallovbruddsdømte.
- Våre undersøkelser viser at det er blitt vanskeligere for mange å få erstatning fra staten. Det gjelder blant annet barn og voksne utsatt for vold og overgrep. Mange av de voldsutsatte var ikke klar over lovendringen, fristene, at de mistet bistandsadvokat eller at voldsutøver kan be om innsyn i deres dokumenter.
- Kontoret for valdserstatning hadde 5. november behandlet 2444 søknader om erstatning i 2023. Noen av søknadene ble søkt med gammel lov, andre med ny. 18 av de 1283 personene som søkte fikk innvilga støtte til juridisk bistand.

Konsekvenser

- Riksadvokaten vil i 2024 granske kvaliteten på etterforskning av voldtektssaker. De skriver at denne vil inkludere spørsmål knyttet til DNA-registrering, som NRK har skrevet flere saker om. Riksadvokaten vil også understreke betydning av DNA-registrering i dialog med politiet.
- NRK har skrevet flere saker om voldserstatningsloven, blant annet om at voldsutøver har fått partsrettigheter kan søke innsyn i utsattes dokumenter, uten at de får beskjed om dette. Det kan være journaler, uttalelser fra lege og psykolog eller andre dokumenter. 21. desember 2023 ble det gjort endringer. Den nye forskriften til voldserstatningsloven trådte i kraft 1. januar 2024. Som del av den nye forskriften får utsatte nå beskjed hvis voldsutøver innvilges innsyn i deres dokumenter. Barn som er vitne til vold i nære relasjoner, får også igjen rett til erstatning.
- Sakene om voldserstatning førte til debatt på Stortinget. Seks av ni partier på Stortinget har sagt at de mener loven har fått utilsiktede, negative konsekvenser, og at de vil revidere den. Justis- og beredskapsminister Emilie Enger Mehl mener på sin side det er for tidlig. NRK vil fortsette å følge opp dette utover vinteren 2024.
- NRK og Johanna Magdalena Husebye ble i desember 2023 valgt ut som en av ti finalister til Dixi-prisen. Den deles ut av DIXI Ressurscenter til dem som har jobbet for å sette voldtekt på dagsorden. «Vedkommende skal ha gjort noe aktivt for utsatte og/eller i arbeidet bidratt til å spre kunnskap om seksuelle overgrep».
- Vi har nådd ut med informasjon til utsatte og til befolkningen som ikke var kjent for dem. Spesielt hvilke endringer regjeringen har vedtatt med ny voldserstatningslov, og hvilke rettigheter de har mistet.

Vedlegg

Lenker til alle publiserte saker på NRK.no, i publiseringsrekkefølge.

Helene ble voldtatt av en kollega – en flekk på et laken ble avgjørende:

https://www.nrk.no/dokumentar/xl/helene-ble-voldtatt-av-en-kollega_-en-flekk-pa-et-laken-ble-avgjorende-1.16363094

Krever tiltak etter NRKs opplysninger: – Et svik mot voldtektsutsatte

https://www.nrk.no/dokumentar/krever-tiltak-etter-nrks-opplysninger_-et-svik-mot-voldtektsutsatte-1.16375892?fbclid=IwAR1Rt4RizyP8pUvcbkV79MHt37HK3P-01WQ9YoOBLNOG-v1v5R_tpu8kg0M

Voldtektsmistenktes DNA ble ikke lagt inn i politiregisteret

https://www.nrk.no/dokumentar/dna-fra-nesten-en-av-fire-voldtektsmistenkte-ble-ikke-lagt-inn-i-politiregisteret-1.16391537?fbclid=IwAR3AuzlS8BL1wk912dvEpMUmw_TFNNp3MtyQH0OfFozfOsZvxcbvZJWSFEo

Dette politidistriktet oppklarer flest voldtektssaker

<https://www.nrk.no/dokumentar/dette-politidistriktet-oppklarer-flest-voldtektssaker-1.16397719?fbclid=IwAR1raVNzDurh3i387lwl2cGgDUa6EIL7aEicF6aXV5YvhJcrY2SCctJaKRk>

Mannen i mørket

https://www.nrk.no/dokumentar/xl/mannen-i-morket-1.16427438?fbclid=IwAR3SyU-jvintlJw1f2Nz-Ebidkf3UsbVipuagpS60CnVhh_r7nwSjckdJ2E

Vil kutte gratis advokathjelp til voldtektsutsatte: – Dette er smålig

https://www.nrk.no/dokumentar/vil-kutte-gratis-advokathjelp-for-voldtektsutsatte_-_dette-er-smalig-1.16420281?fbclid=IwAR3OoIpRsYCeN39YAUW7wWyt56BtT_7cUhRrRCnGImQj6KzQbf5CmraKupA

Etter seks år fikk «Stine» en telefon: – De hadde funnet voldtektsmannen

https://www.nrk.no/dokumentar/etter-seks-ar-fikk-stine-en-telefon_-_de-hadde-funnet-voldtektsmannen-1.16420673

Bursdagsfesten ble en nær-døden-opplevelse for Ida

<https://www.nrk.no/dokumentar/xl/bursdagsfesten-ble-en-naer-doden-opplevelse-for-ida-1.16443321>

Riksadvokaten vil granske kvaliteten på etterforskning av voldtektssaker

<https://www.nrk.no/dokumentar/riksadvokaten-vil-granske-kvaliteten-pa-etterforskning-av-voldtektssaker-1.16581787>

Voldtektsmannen: – Jeg kan ikke fatte at jeg er én av dem

https://www.nrk.no/dokumentar/xl/han-soner-fire-ar-for-voldtekt_-_jeg-er-her-for-a-gjore-opp-for-meg-1.16454107

Tror ikke politikerne har forstått hva de har vedtatt

<https://www.nrk.no/dokumentar/xl/tror-ikke-politikerne-har-forstatt-hva-de-har-vedtatt-1.16591134>

Har ikkje lenger krav på bistandsadvokat: – Eit kjempestort problem

<https://nrk.no/dokumentar/xl/born-utsette-for-vald-har-ikkje-lenger-krav-pa-bistandsadvokat-nar-dei-skal-soke-erstatning-1.16593202>

Barn utsatt for vold og overgrep har fått dårligere rettigheter: – Graverende

https://www.nrk.no/dokumentar/barn-utsatt-for-vold-og-overgrep-har-fatt-darligere-rettigheter_-_graverende-1.16621588

«Marte» må vente ekstra lenge på erstatning: – Man føler seg tråkket på

https://www.nrk.no/dokumentar/_marte_-ma-vente-ekstra-lenge-pa-erstatning_-_man-foles-seg-trakket-pa-1.16618034

«Eirik» ble anklaget for en voldtekt han ikke hadde begått

https://www.nrk.no/dokumentar/xl/_eirik_-ble-anklaget-for-en-voldtekt-han-ikke-hadde-begatt_-_1.16641452?fbclid=IwAR2ZrSd_ruXY3hGUqDhcwtDLeKtiu7Ppn7vHr4eTVDqQ1HG9EtLY2VVSc

Vil revidere lov: – Har fått konsekvensar ho ikkje burde fått

https://www.nrk.no/dokumentar/vil-endre-lova-om-valdserstatning_-_har-fatt-konsekvensar-ho-ikkje-burde-fatt-1.16655812

Endring i loven om voldserstatning

https://www.nrk.no/nyheter/endring-i-loven-om-voldserstatning--1.16690140?fbclid=IwAR1V_Qri_CydLsL94-oRnPAevobr8HXAJog44G6Z7HxTRNC4LMcubzWzMW0

Vær-Dristig plakaten

<https://voxpublica.no/wp-content/uploads/2018/02/V%C3%A6r-Dristig-plakaten.pdf>